

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου»

[COM(2018) 390 final — 2018/0210 (COD)]

(2019/C 110/20)

Εισηγητής: ο κ. **Brian CURTIS (UK-II)**

Αίτηση γνωμοδότησης του Συμβουλίου	12.7.2018
Αίτηση γνωμοδότησης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	2.7.2018
Νομική βάση	Άρθρα 42, 43 παράγραφος 2, 91 παράγραφος 1, 100 παράγραφος 2, 173 παράγραφος 3, 175, 188, 192 παράγραφος 1, 194 παράγραφος 2, 304 και 349 της ΣΛΕΕ
Απόφαση του Προεδρείου	22.5.2018 (εν αναμονή της αίτησης γνωμοδότησης)
Αρμόδιο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	27.11.2018
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	12.12.2018
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	539
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	214/1/3

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής η οποία παρέχει ένα πιο ευέλικτο σύστημα για τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις στρατηγικές τους προτεραιότητες και αποσκοπεί στην υποστήριξη ενός βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου για τους αλιείς και τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της αλιείας. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ ζητεί ταχεία έγκριση, πιο προσιτό μηχανισμό χρηματοδότησης και πιο αναλογικό και εναρμονισμένο σύστημα κυρώσεων. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και οι πλατφόρμες περιφερειακών ενδιαφερομένων θα πρέπει να συμμετέχουν σε κάθε στάδιο της διαδικασίας, από την εκπόνηση εθνικών σχεδίων έως την εφαρμογή και την τελική αξιολόγηση.

1.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να διατηρηθεί ο σημερινός προϋπολογισμός για το ΕΤΘΑ (6,4 δισεκατ. ευρώ). Αυτό είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη των ριζικών αλλαγών και αναβαθμίσεων που ζητεί η Ευρωπαϊκή Ένωση από τον κλάδο της αλιείας. Ειδικότερα, πρέπει να σημειωθεί ότι το τρέχον ΕΤΘΑ ανέρχεται στο 0,6 % του ΠΔΠ 2014-2020, πράγμα που σημαίνει ότι τυχόν μείωση της χρηματοδότησής του θα έχει αμελητέο αντίκτυπο στο συνολικό προϋπολογισμό της ΕΕ, αλλά θα έχει αντίκτυπο για πολλές παράκτιες περιφέρειες.

1.3. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η πρόταση της Επιτροπής δεν βασίζεται σε λεπτομερή οικονομική και κοινωνική εκτίμηση των επιπτώσεων. Αυτή η έλλειψη οξύνεται από το γεγονός ότι ο κλάδος της αλιείας βιώνει κρίση εδώ και πάνω από 20 χρόνια. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ απαιτεί την άμεση συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (και συγκεκριμένα της ΓΔ Απασχόλησης) και την έναρξη τομεακού κοινωνικού διαλόγου για τον εντοπισμό των πλέον κατάλληλων μέτρων προς αντιστάθμιση του οικονομικού και του κοινωνικού αντίκτυπου.

1.4. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η υδατοκαλλιέργεια και η γαλαξία οικονομία εξακολουθούν να μην επαρκούν ούτε κατά διάνοια για την αντιστάθμιση της απώλειας επιχειρήσεων και εργασιακών χώρων. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να θεοπίσουν έναν απλοστευμένο μηχανισμό τόσο για τα νέα έργα υδατοκαλλιέργειας όσο και για τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων έργων.

1.5. Το νέο ΕΤΘΑ θα πρέπει να δίδει προτεραιότητα στην κοινωνική διάσταση για την ενίσχυση και τη χρηματοδότηση μέτρων προώθησης και στήριξης του κοινωνικού διαλόγου, της ασφάλειας, των συνθηκών εργασίας και της οικοδόμησης δεξιοτήτων, της ενίσχυσης της ικανότητας των εργαζομένων και της «ανανέωσης των γενεών».

1.6. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν αυστηρότερα μέτρα επιβάλλοντας την πλήρη ιχνηλασιμότητα των εισαγωγών, τόσο από την άποψη της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας («ΠΛΑ αλιεία»/IUU fishing-*illegal, unregulated and unreported fishing*) όσο και από την άποψη της ασφάλειας των τροφίμων. Η καταπολέμηση κάθε μορφής δουλείας και εκμετάλλευσης είτε στο πλοίο είτε στην επεξεργασία στην ξηρά πρέπει να αποτελεί ακρογωνιαίιο λίθο της νέας ολοκληρωμένης στρατηγικής της ΕΕ για την αλιεία και τη διακυβέρνηση των ωκεανών.

1.7. Η ΕΟΚΕ συνιστά τη χρηματοδότηση της αντικατάστασης παλαιών πλοίων από νέα, εφόσον ο εν λόγω στόλος δεν εμφανίζει πλεονάζουσα ικανότητα και τα αλιευόμενα είδη αλιεύονται σε επίπεδα μέγιστης βιώσιμης απόδοσης (MBA-MSY/*maximum sustainable yield*). Αυτό το μέτρο πρέπει να περιλαμβάνει τη χρήση πιο βιώσιμων και αποδοτικών μηχανών για τη μείωση των εκπομπών CO₂ και για την εγγύηση της ασφάλειας του πληρώματος.

1.8. Η ΕΟΚΕ συνιστά τη διατήρηση των υφιστάμενων κριτηρίων για την παροχή χρηματοδοτικής στήριξης και αποζημίωσης σε περίπτωση προσωρινής ή μόνιμης παύσης της αλιευτικής δραστηριότητας. Είναι σημαντικό τόσο οι αλιείς όσο και οι ιδιοκτήτες αλιευτικών σκαφών να μπορούν να ωφεληθούν από αυτά τα χρηματοοικονομικά εργαλεία.

1.9. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση για ειδικά μέτρα υπέρ της παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας, η οποία αποτελεί ζωτικής σημασίας κινητήρια δύναμη για τη διαβίωση και την πολιτιστική κληρονομιά πολλών παράκτιων κοινοτήτων. Ωστόσο, για τη στήριξη της ανάπτυξης ενός βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου για την αλιεία μικρής κλίμακας, είναι επίσης σημαντική η θέσπιση εξατομικευμένων μέτρων συντήρησης και τεχνικού χαρακτήρα στις περιοχές όπου αυτή είναι πιο διαδεδομένη (π.χ. στη Μεσόγειο). Αυτά τα μέτρα πρέπει να προσαρμόζονται στις διαφορετικές μορφές αλιείας και στα βιολογικά χαρακτηριστικά κάθε θάλασσας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η αποτελεσματική συλλογή δεδομένων, ο έλεγχος και η επιβολή αποτελούν ουσιαστικές προϋποθέσεις για την υπεύθυνη διαχείριση της αλιείας, η οποία ενισχύει τα κοινωνικά και τα οικονομικά οφέλη για τους αλιείς και τις τοπικές κοινότητες.

2. Εισαγωγή και μεθοδολογία

2.1. Το νέο Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) αποτελεί μέρος του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) 2021-2027. Το ΕΤΘΑ αποτελεί θεμελιώδες εργαλείο προκειμένου να υποστηριχθεί η επίτευξη των στόχων της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΛΠ), να ενθαρρυνθεί η εφαρμογή της θαλάσσιας πολιτικής της Ένωσης και να ενισχυθεί η διεθνής διακυβέρνηση των ωκεανών, ιδίως στο πλαίσιο του Θεματολογίου του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

2.2. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) θεωρεί τον νέο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ αποφασιστικό παράγοντα για την αειφόρο ανάπτυξη, την οικονομική μεγέθυνση και τη συνοχή και, γενικότερα, για το μέλλον της Ευρώπης. Για τον λόγο αυτό, η παρούσα γνωμοδότηση συνδέεται στενά με όλες τις άλλες γνωμοδοτήσεις που αναλύουν συγκεκριμένα ταμεία στο πλαίσιο του νέου ΠΔΠ 2021-2027⁽¹⁾.

3. Περιεχόμενο της πρότασης

3.1. Το νέο ΕΤΘΑ 2021-2027 θα επικεντρωθεί σε τέσσερις προτεραιότητες:

- προώθηση της βιώσιμης αλιείας και της διατήρησης των θαλάσσιων βιολογικών πόρων·
- συμβολή στην επισιτιστική ασφάλεια στην Ένωση μέσω βιώσιμης και ανταγωνιστικής υδατοκαλλιέργειας και βιώσιμων και ανταγωνιστικών αγορών·
- ενίσχυση της ανάπτυξης μιας βιώσιμης γαλαζίας οικονομίας και προώθηση των ευημερουσών παράκτιων κοινοτήτων·
- ενίσχυση της διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών και καθιέρωση ασφαλών, προστατευόμενων, καθαρών θαλασσών και ωκεανών που υπόκεινται σε βιώσιμη διαχείριση.

3.2. Ο νέος προϋπολογισμός του ΕΤΘΑ ανέρχεται σε 6,14 δισεκατ. ευρώ σε τρέχουσες τιμές. Οι πόροι κατανέμονται κυρίως μεταξύ επιμερισμένης και άμεσης διαχείρισης. 5,31 δισεκατ. ευρώ διατίθενται στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης με τα κράτη μέλη και 0,83 δισεκατ. ευρώ υπό άμεση διαχείριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3.3. Στόχος της πρότασης της Επιτροπής είναι να ξεπεραστούν οι περιορισμοί του ΕΤΘΑ 2014-2020 και να δημιουργηθεί ένα σύστημα χρηματοδότησης ικανό να αντιμετωπίσει τις νέες προκλήσεις στο πλαίσιο των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Τα κύρια χαρακτηριστικά του νέου προγράμματος ΕΤΘΑ έχουν ως εξής:

⁽¹⁾ Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ με τα εξής θέματα: «Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο μετά το 2020» (ΕΕ C 440 της 6.12.2018, σ. 106), «Κανονισμός περί κοινών διατάξεων 2021-2027» (ΕΕ C 62 της 15.2.2019, σ. 83), «Κανονισμός για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής 2021-2027» (ΕΕ C 62 της 15.2.2019, σ. 90), «Κανονισμός για την ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία 2021-2027» (ΕΕ C 440 της 6.12.2018, σ. 116), «Κανονισμός για τη διασυνοριακή συνεργασία 2021-2027» (ΕΕ C 440 της 6.12.2018, σ. 124), «Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+» (ΕΕ C 62 της 15.2.2019, σ. 165), «Πρόταση για το πρόγραμμα-πλαίσιο “Ορίζων Ευρώπη” (το νέο ΠΠ9)» (ΕΕ C 62 της 15.2.2019, σ. 33).

3.3.1. Απλούστευση

Το ΕΤΘΑ 2014-2020 βασίζεται σε μια άκαμπτη περιγραφή των δυνατοτήτων χρηματοδότησης και των κανόνων επιλεξιμότητας, που περιπλέκουν την εφαρμογή για τα κράτη μέλη και τους δικαιούχους. Το ΕΤΘΑ 2021-2027 παρέχει ένα ευρύτερο φάσμα δυνατοτήτων βάσει των οποίων τα κράτη μέλη μπορούν να στοχεύσουν στην υποστήριξη των στρατηγικών προτεραιοτήτων τους. Ειδικότερα, ο κανονισμός περιγράφει διαφορετικούς τομείς υποστήριξης για κάθε προτεραιότητα, παρέχοντας ένα ευέλικτο πλαίσιο εφαρμογής. Τα κράτη μέλη προετοιμάζουν το πρόγραμμά τους υποδεικνύοντας τις καταλληλότερες μεθόδους για την επίτευξη των προτεραιοτήτων. Παρέχεται ευελιξία όσον αφορά τους κανόνες επιλεξιμότητας.

3.3.2. Ευθυγράμμιση με άλλα ταμεία της ΕΕ

Στο νέο ΠΔΠ, οι κανόνες που ισχύουν για όλα τα ταμεία καθορίζονται σε έναν κανονισμό περί κοινών διατάξεων (ΚΚΔ). Συγκεκριμένα, θα αναπτυχθούν ειδικές συνέργειες με άλλα ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ κ.λπ.).

3.3.3. Αιρεσιμότητα

Σύμφωνα με τη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Rio+20) και τον ΣΒΑ 14 για τη διατήρηση και τη βιώσιμη χρήση των ωκεανών, η ΕΕ έχει αναλάβει τη δέσμευση να προωθήσει μια βιώσιμη γαλάζια οικονομία, τη διατήρηση των βιολογικών πόρων και την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, να απαγορεύσει ορισμένες μορφές αλιευτικών επιδοτήσεων που συμβάλλουν στην πλεονάζουσα αλιευτική ικανότητα και την υπεραλίευση, να εξαλείψει τις επιδοτήσεις που συμβάλλουν στην παράνομη, λαθραία και άναρχη αλιεία και να αποφυγεί τη χορήγηση νέων επιδοτήσεων. Για τον λόγο αυτό, ο κανονισμός θεσπίζει περιορισμούς και προϋποθέσεις («μη επιλέξιμες δράσεις»/«ineligible operations») προκειμένου να αποφευχθούν οι αρνητικές επιπτώσεις στη διατήρηση της αλιείας.

3.3.4. Επικέντρωση στις επιδόσεις

Οι επιδόσεις της στήριξης του ΕΤΘΑ αξιολογούνται βάσει δεικτών. Τα κράτη μέλη υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί προς την κατεύθυνση της επίτευξης των οροσήμων και των στόχων. Η Επιτροπή διενεργεί ετήσια επισκόπηση των επιδόσεων βάσει των ετήσιων εκθέσεων επιδόσεων που εκπονούνται από τα κράτη μέλη, δίνοντας τη δυνατότητα έγκαιρου εντοπισμού πιθανών προβλημάτων εφαρμογής και λήψης διορθωτικών μέτρων.

3.3.5. Περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική βιωσιμότητα

Η βιώσιμη αλιεία και υδατοκαλλιέργεια συγκαταλέγονται στους βασικούς στόχους της ΚΑΛΠ. Σύμφωνα με μια ευρεία έννοια της βιωσιμότητας, θα πρέπει να επιδιώκονται οικονομικά, κοινωνικά οφέλη και οφέλη για την απασχόληση παράλληλα με τους περιβαλλοντικούς στόχους. Η μέγιστη βιώσιμη απόδοση (ΜΒΑ) θα παραμείνει η βασική μέθοδος για τη διασφάλιση βιώσιμης αλιείας. Θα παρασχεθεί στήριξη για τη μετάβαση σε πιο αειφόρες δραστηριότητες. Αποζημίωση για έκτακτη παύση των αλιευτικών δραστηριοτήτων θα χορηγείται μόνον εάν αυτή επηρεάζει ουσιαστικά τους αλιείς⁽²⁾. Ιδιαίτερη έμφαση και στήριξη στο πλαίσιο του νέου ΕΤΘΑ θα δοθεί στην παράκτια αλιεία μικρής κλίμακας, στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, στην ανανέωση των γενεών, στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, καθώς και στην υγεία και ασφάλεια στην εργασία. Η υποχρέωση εκφόρτωσης θα μπορούσε να παραμείνει κρίσιμης σημασίας πτυχή λόγω των τεράστιων οικονομικών συνεπειών της. Για τον λόγο αυτό, το ΕΤΘΑ θα στηρίξει την καινοτομία και τις επενδύσεις που συμβάλλουν στην εκπλήρωση της υποχρέωσης εκφόρτωσης, όπως επενδύσεις σε επιλεκτικά αλιευτικά εργαλεία, στη βελτίωση των λιμενικών υποδομών και στην εμπορία ανεπιθύμητων αλιευμάτων. Τέλος, θα παρασχεθεί στήριξη στους αλιείς και τους λιμένες για τη σύγχρονη συλλογή και διαχείριση αποβλήτων απολεσθέντος αλιευτικού εξοπλισμού και θαλάσσιων απορριμμάτων.

3.4. Περισσότερο από το 60 % των ιχθύων που καταναλώνονται στην ΕΕ εισάγονται από τρίτες χώρες⁽³⁾. Για να γεφυρωθεί το κενό, είναι απαραίτητο να υποστηριχθεί, πέραν των αλιευτικών δραστηριοτήτων, η υδατοκαλλιέργεια, η οποία παρέχει ιχθύες που πληρούν υψηλά ποιοτικά πρότυπα και διατίθενται σε προσιτές τιμές. Για τον λόγο αυτό, το ΕΤΘΑ υποστηρίζει την προώθηση και τη βιώσιμη ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένης της υδατοκαλλιέργειας γλυκών υδάτων.

3.5. Το 60 % των ωκεανών βρίσκεται πέραν των ορίων της εθνικής δικαιοδοσίας. Αυτό σημαίνει ότι η ΕΕ θα πρέπει να είναι περισσότερο δραστήρια και να διαδραματίζει ισχυρότερο ρόλο στην παγκόσμια πρόκληση της διακυβέρνησης των ωκεανών. Το ΕΤΘΑ θα υποστηρίξει αυτήν τη δέσμευση για ασφαλείς, προστατευόμενες, καθαρές θάλασσες και ωκεανούς που υπόκεινται σε βιώσιμη άμεση διαχείριση. Τέλος, η βελτίωση της προστασίας των συνόρων (συνεργασία των ακτοφυλακών) και η θαλάσσια επιτήρηση αποτελούν αναδυόμενες προκλήσεις που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΤΘΑ 2021-2027.

⁽²⁾ Εάν οι εμπορικές δραστηριότητες του συγκεκριμένου σκάφους παύσουν για τουλάχιστον 90 διαδοχικές ημέρες και εάν οι οικονομικές ζημιές που προκύπτουν από την παύση υπερβαίνουν το 30 % του μέσου ετήσιου κύκλου εργασιών της οικείας επιχείρησης για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

⁽³⁾ COM(2018) 390, σ. 12.

3.6. Η εν λόγω στήριξη θα συμπληρώνεται από συγκεκριμένη χρηματοδότηση για την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ελέγχου της Αλιείας, τις συμφωνίες σύμπραξης βιώσιμης αλιείας (ΣΣΒΑ/SFPAs-sustainable fisheries partnership agreements) και από τη συμμετοχή της Ένωσης σε περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης της αλιείας (ΠΟΔΑ/RFMOS-regional fisheries management organisations) και σε άλλους διεθνείς οργανισμούς, γεγονός που επίσης συμβάλλει στην υλοποίηση των πολιτικών της Ένωσης στους τομείς της αλιείας και της θάλασσας.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Επιτροπής η οποία παρέχει ένα πιο ευέλικτο σύστημα για τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις στρατηγικές τους προτεραιότητες και αποσκοπεί στην υποστήριξη ενός βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου για τους αλιείς και τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της αλιείας. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι το κύριο πρόβλημα του τρέχοντος ΕΤΘΑ είναι το χαμηλό επίπεδο εφαρμογής⁽⁴⁾. Η κατάσταση αυτή έχει δύο κύριες αιτίες:

- Καθυστερημένη έγκριση και επακόλουθη καθυστερημένη εφαρμογή. Οι συννομοθέτες ενέκριναν τον κανονισμό για το ΕΤΘΑ μόλις τον Μάιο του 2014 και, στη συνέχεια, τα κράτη μέλη χρειάστηκαν επιπρόσθετο χρόνο για να σχεδιάσουν και να εγκρίνουν τα εθνικά τους προγράμματα.
- Το σημερινό σύστημα είναι πολύ περίπλοκο και γραφειοκρατικό. Επιπλέον, πολλοί αλιείς διστάζουν να κάνουν αίτηση για χρηματοδότηση λόγω του δυσανάλογου οικονομικού κινδύνου που ενδέχεται να διατρέξουν. Σύμφωνα με το άρθρο 12 παράγραφος 2 της πρότασης (η οποία διατηρεί τις ισχύουσες διατάξεις), εάν κατά τη διάρκεια περιόδου πέντε ετών μετά την τελική πληρωμή διαπράξουν σοβαρές παραβάσεις⁽⁵⁾, καθίστανται αναδρομικά μη επιλέξιμοι και υποχρεούνται να επιστρέψουν όλα όσα έλαβαν. Αυτή η απαίτηση πρέπει να απαλειφθεί.

4.2. Για τους προαναφερθέντες λόγους, η ΕΟΚΕ ζητεί ταχεία έγκριση, πιο προσιτό μηχανισμό χρηματοδότησης και πιο αναλογικό και εναρμονισμένο σύστημα κυρώσεων. Όλοι οι αλιείς θα πρέπει να θεωρούν το ΕΤΘΑ ένα φιλικό προς τον χρήστη σύστημα που αποσκοπεί στη βελτίωση της δραστηριότητάς τους όσον αφορά τη βιωσιμότητα και την ποιότητα. Αυτή η πτυχή θα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για την υλοποίηση και τον σεβασμό του νέου συστήματος ελέγχου της αλιείας που πρότεινε πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽⁶⁾. Η ΕΟΚΕ συνιστά η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και οι πλατφόρμες περιφερειακών ενδιαφερομένων να συμμετέχουν σε κάθε στάδιο της διαδικασίας, από την εκπόνηση εθνικών σχεδίων έως την εφαρμογή και την τελική αξιολόγηση.

4.3. Ο νέος προϋπολογισμός του ΕΤΘΑ (6,14 δισεκατ. ευρώ) έχει μειωθεί (-4 %) σε σύγκριση με το ΕΤΘΑ 2014-2020 (6,4 δισεκατ. ευρώ). Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση του γεγονότος ότι το Brexit συνιστά βάσιμο λόγο για τη δημοσιονομική αυτή περικοπή. Παρά ταύτα, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι ριζικές αλλαγές που ζητούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στον τομέα της αλιείας, ο οποίος απασχολεί 150 000 αλιείς και, σε ολόκληρη την αξιακή του αλυσίδα, 730 000 εργαζομένους που παράγουν περίπου 400 δισεκατ. ευρώ ετησίως, χρειάζονται μεγαλύτερο ποσό ή, τουλάχιστον, να μην γίνει περικοπή στον τρέχοντα προϋπολογισμό. Πρέπει να σημειωθεί ότι το τρέχον ΕΤΘΑ ανέρχεται στο 0,6 % του ΠΔΠ 2014-2020, πράγμα που σημαίνει ότι τυχόν μείωση της χρηματοδότησής του θα έχει αμελητέο αντίκτυπο στο συνολικό προϋπολογισμό της ΕΕ, αλλά θα έχει αντίκτυπο για πολλές παράκτιες περιφέρειες.

4.4. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η πρόταση της Επιτροπής δεν βασίζεται σε λεπτομερή οικονομική και κοινωνική εκτίμηση των επιπτώσεων. Η έλλειψη αυτή επιδεινώνεται από το γεγονός ότι ο τομέας της αλιείας βρίσκεται σε κρίση εδώ και περισσότερα από 20 χρόνια και ότι τα μέτρα που προβλέπονταν για την επίτευξη πιο βιώσιμης αλιείας και υδατοκαλλιέργειας δεν μπόρεσαν να αντιστρέψουν την τάση⁽⁷⁾. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ απαιτεί την άμεση συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (και συγκεκριμένα της ΓΔ Απασχόλησης) και την έναρξη τομεακού κοινωνικού διαλόγου⁽⁸⁾ για τον εντοπισμό των πλέον κατάλληλων μέτρων προς αντιστάθμιση του οικονομικού και του κοινωνικού αντίκτυπου.

⁽⁴⁾ Το τρέχον ΕΤΘΑ 2014-2020 έχει υλοποιηθεί σε πολύ περιορισμένο βαθμό. Ειδικότερα, ποσοστό 29 % των χρηματοπιστωτικών πόρων έχει κατανεμηθεί σε επιλεγμένα έργα και μόλις το 8 % του συνολικού προϋπολογισμού έχει δαπανηθεί από τα επιλεγμένα έργα. Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή. <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/emff#>

⁽⁵⁾ Μια σοβαρή παράβαση συνεπάγεται κύρωση. Η κύρωση αυτή μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με τη σοβαρότητα της παράβασης. Στην Ισπανία, για παράδειγμα, μπορεί να κυμαίνεται μεταξύ 601 και 60 000 ευρώ. Αυτό σημαίνει ότι ένας αλιέας θα μπορούσε να καταδικαστεί σε ποινή ανάλογη με τη βαρύτητα της παράβασης, ύψους μόλις 601 ευρώ, όμως, ως αποτέλεσμα του άρθρου 10 παράγραφος 2 θα μπορούσε να χάσει έως και εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ στήριξης για μια επένδυση που θα μπορούσε να έχει ολοκληρωθεί και επιδοτηθεί πέντε χρόνια νωρίτερα. Αυτή η επίπτωση είναι ιδιαίτερα επιβαρυντική για την αλιεία μικρής κλίμακας.

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ελεγχος της αλιείας», (βλέπε σελίδα XX της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽⁷⁾ Στην Ιταλία, π.χ., σε 8 000 χιλιόμετρα ακτών, ο αριθμός των αλιευτικών σκαφών μειώθηκε κατά περίπου 33 % τα τελευταία 30 χρόνια. Τα πλοία είναι κατά μέσο όρο ηλικίας 34 ετών και χρειάζονται επειγόντως να αναβαθμιστούν ή να αντικατασταθούν με νέα. Σε αυτήν την περίοδο χάθηκαν 18 000 θέσεις εργασίας (στον τομέα της αλιείας στην Ιταλία απασχολούνται 25 000 εργαζόμενοι). Δεδομένα: Míraaf, 2016.

⁽⁸⁾ Επιτροπή τομεακού κοινωνικού διαλόγου της ΕΕ — θαλάσσια αλιεία (EUSSDC/EU Sectoral Social Dialogue Committee).

4.5. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας και της γαλαζίας οικονομίας εξακολουθούν να είναι ανεπαρκή για την αντιστάθμιση της απώλειας επιχειρήσεων και εργασιακών χώρων, κυρίως λόγω του υπερβολικά γραφειοκρατικού συστήματος. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διευκολύνουν έναν απλουστευμένο μηχανισμό τόσο για τα νέα έργα υδατοκαλλιέργειας όσο και για τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων με επίκεντρο, σε περιφερειακό επίπεδο, τον ορισμό των εκχωρούμενων ζωνών υδατοκαλλιέργειας (AZA/Allocated Zones for Aquaculture).

4.6. Η αειφόρος αλιεία παραμένει ο κύριος στόχος, θα πρέπει δε να δίδεται στον αλιευτικό τομέα η δυνατότητα να τον επιτύχει. Ωστόσο, σε αυτήν την προτεραιότητα όπως προτείνεται από την Επιτροπή δεν διευκρινίζεται κατά πόσον συμπεριλαμβάνονται μέτρα που χρηματοδοτούνται από το τρέχον ΕΤΘΑ και αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και ασφάλειας, π.χ. για κατάρτιση, συμβουλευτικές υπηρεσίες, προώθηση ανθρωπίνου κεφαλαίου, κοινωνικό διάλογο, νέους αλιείς ή υγεία και ασφάλεια. Όπως διαπιστώνει τόσο ο κλάδος όσο και οι αρχές, υφίσταται πρόβλημα έλλειψης εξειδικευμένων επαγγελματιών, στοιχείο που εμποδίζει την «ανανέωση των γενεών». Η ΕΟΚΕ καλεί τους συνομοθέτες να δώσουν προτεραιότητα στην κοινωνική διάσταση για την ενίσχυση και τη χρηματοδότηση μέτρων προώθησης και στήριξης του κοινωνικού διαλόγου, της ασφάλειας, των συνθηκών εργασίας και της οικοδόμησης δεξιοτήτων και της ενίσχυσης της ικανότητας των εργαζομένων. Διαφορετικά, ο κλάδος δεν θα προσελκύσει νέους επαγγελματίες.

4.7. Ο εκσυγχρονισμός των σκαφών για την αύξηση της ασφάλειας επί του σκάφους χωρίς αύξηση της αλιευτικής ικανότητας, η ανανέωση των γενεών και οι κατάλληλες συνθήκες εργασίας, η κατάρτιση και οι μισθοί, αποτελούν καθοριστικούς δείκτες των ελλείψεων της ΕΕ όσον αφορά την ανάπτυξη και την ισχύ της. Το ΕΤΘΑ θα πρέπει να εμπλέκει τους αλιείς στη διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας, μεταξύ άλλων μέσω της υποστήριξης καινοτόμων εργαλείων για την αύξηση της επιλεκτικότητας, της διεξαγωγής μελετών επιπτώσεων ή του περιορισμού των επιπτώσεων της αλιείας. Σε αυτό το πλαίσιο, η προσέγγιση «επιβράδυνσης» (*downshifting*) που υιοθετείται από την Επιτροπή δεν θα μπορέσει να επιλύσει όλα τα προβλήματα που σχετίζονται με την αειφορία και την ανταγωνιστικότητα.

4.8. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι περισσότεροι από τους εισαγόμενους από τρίτες χώρες ιχθύες έχουν αλιευθεί με λιγότερο βιώσιμο τρόπο από τα συγκρίσιμα αλιεύματα της ΕΕ, η δε κατάσταση είναι ακόμη χειρότερη όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας, είτε επί του σκάφους είτε ως προς την επεξεργασία στην ακτή. Οι χαμηλότερες τιμές που προκύπτουν συνιστούν αθέμιτο ανταγωνισμό με τους αλιείς της ΕΕ, υπονομεύοντας κάθε προοπτική επίτευξης σταθερών ελάχιστων τιμών «κατά την πρώτη πώληση» (*at the first sale*), οι οποίες αποτελούν προϋπόθεση για την επιβίωσή τους. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν αυστηρότερα μέτρα επιβάλλοντας την πλήρη ιχνηλασιμότητα των εισαγωγών, τόσο από την άποψη της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας (ΠΛΑ/ΙΥ) όσο και από την άποψη της ασφάλειας των τροφίμων, και να οργανώσουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης προκειμένου να ενημερώσουν τους καταναλωτές για την ποιότητα των ευρωπαϊκών ιχθύων. Πρέπει επίσης να τεθούν υπό έλεγχο αμφίβολες πρακτικές λιανικής πώλησης, όπως η έκθεση προς πώληση αποψυγμένων ιχθύων σε πάγκους για φρέσκους ιχθύες χωρίς σαφή και ξεκάθαρη επισήμανση.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη νέα προσέγγιση που υιοθετεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία αποσκοπεί στη θέσπιση ενός γενικού πλαισίου χωρίς κανονιστικά μέτρα που θα παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία στα κράτη μέλη, τις αρχές εκτέλεσης και τους δικαιούχους. Ειδικότερα, αυτό το απλουστευμένο σύστημα θα πρέπει να δίδει τη δυνατότητα δημιουργίας εξατομικευμένων εθνικών προγραμμάτων. Κάτι τέτοιο, ωστόσο, πρέπει να πραγματοποιηθεί διασφαλίζοντας ίσους όρους ανταγωνισμού για την πρόσβαση σε χρηματοδότηση σε ολόκληρη την ΕΕ. Επιπλέον, ο ΚΚΔ, ο οποίος περιλαμβάνει όλους τους κανόνες εφαρμογής, θα πρέπει να διευκολύνει την από κοινού χρήση των διαφόρων χρηματοδοτικών προγραμμάτων της ΕΕ. Θα πρέπει να θεσπιστούν σαφείς μηχανισμοί ώστε να είναι βέβαιο ότι τα δημόσια χρήματα δαπανώνται πραγματικά εκεί όπου υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη και ότι η οικονομική ενίσχυση χορηγείται για τη βιώσιμη διαχείριση των ωκεανών.

5.2. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση να τεθούν τέσσερις κύριες προτεραιότητες. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ιδιαίτερη έμφαση που δίδεται στη διακυβέρνηση των ωκεανών και στην τοπική ανάπτυξη, σύμφωνα και με προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της, προκειμένου να επιτευχθούν οι ΣΒΑ και να υποστηριχθεί η αλιεία μικρής κλίμακας⁽⁹⁾. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι πρόσφατα ανακαλύφθηκαν περιπτώσεις δουλείας και εκμετάλλευσης σε ευρωπαϊκά σκάφη⁽¹⁰⁾ και ότι, δυστυχώς, αυτές οι πρακτικές είναι ακόμα πιο διαδεδομένες στις τρίτες χώρες (συμπεριλαμβανομένης της παιδικής δουλείας). Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η νέα σφαιρική στρατηγική της Επιτροπής πρέπει να έχει ως ακρογωνιαίο λίθο την καταπολέμηση κάθε μορφής ανθρώπινης εκμετάλλευσης.

5.3. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ανανέωση του στόλου αποτελεί καίριο πρόβλημα διότι, κατά μέσο όρο, τα ευρωπαϊκά αλιευτικά σκάφη είναι άνω των 30 ετών και μια απλή αναβάθμιση συχνά δεν επαρκεί. Για αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά την ενθάρρυνση της χρηματοδότησης της αντικατάστασης παλαιών πλοίων από νέα, εφόσον ο εν λόγω στόλος δεν εμφανίζει πλεονάζουσα ικανότητα και τα αλιευόμενα είδη αλιεύονται σε επίπεδα ΜΒΑ. Επιπλέον, υπό το φως της στρατηγικής του ΔΝΟ (Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός) για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου των πλοίων η οποία φιλοδοξεί να μειώσει τις συνολικές ετήσιες εκπομπές κατά τουλάχιστον 50 % έως το 2050, τα μεγαλύτερα πλοία πρέπει να αλλάξουν μηχανές προκειμένου να προσαρμοστούν

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πολυτετές σχέδιο για τα μικρά πελαγικά αποθέματα στην Αδριατική Θάλασσα» (ΕΕ C 288 της 31.8.2017, σ. 68).

⁽¹⁰⁾ <https://www.theguardian.com/world/2018/may/18/we-thought-slavery-had-gone-away-african-men-exploited-on-irish-boats>

και να συμμορφωθούν σε αυτόν τον διεθνή στόχο. Είναι, συνεπώς, ουσιαστική η συμπερίληψη της προμήθειας πιο βιώσιμων και αποδοτικών μηχανών για τη μείωση των εκπομπών CO₂ και της εγγύησης της ασφάλειας του πληρώματος. Στην ουσία, όπως εκτιμάται από τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών (FAO/*Food and Agriculture Organisation*), η αλιεία αποτελεί μια δυνητικά επικίνδυνη δραστηριότητα και είναι απαραίτητη η κατάλληλη κατάρτιση για την υγεία και ασφάλεια στην εργασία προκειμένου να μειωθεί ο αριθμός των θανάτων, τραυματισμών και επαγγελματικών ασθενειών⁽¹¹⁾. Για όλους αυτούς τους λόγους, είναι σημαντικό να διαχωριστεί η αλιευτική ικανότητα και η προστασία της βιοποικιλότητας από την ανανέωση του στόλου και των μηχανών.

5.4. Η παροχή στήριξης για την προσωρινή παύση δραστηριοτήτων διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο για τη βελτίωση της κατάστασης των ιχθυοποθεμάτων, ιδίως όσον αφορά τις περιόδους απαγόρευσης της αλιείας, ενώ ταυτόχρονα αποζημίωσε τους αλιείς για την απώλεια εισοδήματός τους. Η Επιτροπή διατηρεί το μέτρο αυτό στο νέο δημοσιονομικό πλαίσιο, προτείνει, ωστόσο, νέες απαιτήσεις που δεν υπήρχαν στον προηγούμενο κανονισμό. Δεδομένης της απουσίας εκθέσεων σχετικά με την κατάχρηση των κονδυλίων για την προσωρινή παύση δραστηριοτήτων, η Επιτροπή πρέπει να σεβαστεί και να διατηρήσει τα προηγούμενα κριτήρια προκειμένου αυτή η βοήθεια να παρέχεται στο μέγιστο αριθμό αλιέων που τη χρειάζονται. Η ίδια αρχή πρέπει να διέπει και την οριστική παύση δραστηριοτήτων. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, είναι σημαντικό αυτή η χρηματοδοτική στήριξη να ωφελεί και τους αλιείς, και όχι μόνο τους ιδιοκτήτες αλιευτικών σκαφών, όπως ορίζει το τρέχον ΕΤΘΑ.

5.5. Η αλιεία αποτελεί εποχιακή δραστηριότητα και ο όγκος των αλιευμάτων ενδέχεται να είναι αβέβαιος, υπερβαίνοντας ενίοτε τις ανάγκες της αγοράς. Είναι, επομένως, αναγκαία η θέσπιση μέσων για την ορθή διαχείριση της πλεονάζουσας παραγωγής, που θα συμβάλλουν στη σταθεροποίηση μέρους της παραγωγής πριν από την εμπορική διάθεσή του, ιδίως σε περίπτωση μείωσης των αλιευμάτων. Προς τούτο, το ΕΤΘΑ θα πρέπει να συνεχίσει να στηρίζει οργανώσεις παραγωγών που χρειάζονται προσωρινό μηχανισμό αποθήκευσης για αλιευτικά προϊόντα που προορίζονται για ανθρώπινη κατανάλωση. Για να εξασφαλιστεί η πλήρης λειτουργικότητά της, αυτή η ενίσχυση θα πρέπει να καθίσταται άμεσα διαθέσιμη. Προς τούτο, η ΕΟΚΕ στηρίζει τη διατήρηση μηχανισμών αποζημίωσης του κόστους της αποθήκευσης.

5.6. Η ανανέωση των γενεών συνιστά ένα ακόμη κρίσιμο ζήτημα για το μέλλον του τομέα. Ορισμένες νέες πρωτοβουλίες για τη διευκόλυνση της αγοράς μεταχειρισμένου σκάφους, της επαγγελματικής κατάρτισης και της βελτίωσης των συνθηκών εργασίας μπορεί να είναι χρήσιμες, δεν επιλύουν όμως το βασικό πρόβλημα: τη χαμηλή απόδοση των επενδύσεων. Αυτό είναι ιδιαίτερα σαφές στην αλιεία μικρής κλίμακας, με σκάφη κάτω των 12 μέτρων τα οποία δραστηριοποιούνται σε οικογενειακό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η συνεχής απώλεια σκαφών και χώρων εργασίας αντιβαίνει στην πρόβλεψη της Επιτροπής για διπλασιασμό της παραγωγής του αλιευτικού τομέα της ΕΕ έως το 2030, σύμφωνα με την εκτιμώμενη παγκόσμια αύξηση⁽¹²⁾.

5.7. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση για ειδικά μέτρα υπέρ της παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας, η οποία αποτελεί ζωτικής σημασίας κινητήρια δύναμη για τα προς το ζην και την πολιτιστική κληρονομιά πολλών παράκτιων κοινοτήτων. Ο τομέας αντιπροσωπεύει το 75 % όλων των αλιευτικών σκαφών που είναι νηολογημένα στην Ένωση και σχεδόν το ήμισυ όλων των θέσεων εργασίας. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, η παραδοσιακή και η μικρής κλίμακας αλιεία πλήρωσαν το μεγαλύτερο τμήμα για την κρίση και χρειάζονται συγκεκριμένη στρατηγική για να ανακτήσουν μια σταθερή θέση στην αγορά. Η πρωτοβουλία αυτή θα έχει επίσης θετικές επιδράσεις στις μειονεκτούσες τοπικές κοινότητες.

5.8. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι χρειάζονται καινοτόμες προσεγγίσεις για τη διαχείριση των δικαιωμάτων της αλιείας μικρής κλίμακας, είναι δε απαραίτητη η περαιτέρω συνεργασία, ούτως ώστε να βοηθηθεί ο τομέας να διαχειριστεί τις ποσοτώσεις/ημέρες στη θάλασσα, να συνδέσει την παραγωγή με την εμπορία ή να επιλύσει ζητήματα αλιεύσης ειδών με περιοριστική ποσότητα. Οι παράκτιες κοινότητες και το θαλάσσιο περιβάλλον ωφελούνται περισσότερο όταν οι αλιευτικές δυνατότητες κατανέμονται με βάση διαφανή περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά κριτήρια. Τα ταμεία που προωθούν τη βιωσιμότητα και τις συμμετοχικές διαδικασίες μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων και να περιλαμβάνουν δράσεις όπως η διευκόλυνση εργαστηρίων ή ο σχεδιασμός συμμετοχικών διαδικασιών για την αλληλεπίδραση με επιστήμονες και άλλους ενδιαφερόμενους.

5.9. Η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) υπήρξε ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020. Η στρατηγική αυτή διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην τόνωση της οικονομικής διαφοροποίησης στις τοπικές κοινότητες. Για αυτόν τον λόγο, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση να επεκταθεί ώστε να καλύπτει όλους τους κλάδους της γαλαζίας οικονομίας. Ωστόσο, η κατανομή της χρηματοδότησης για μια βιώσιμη γαλαζία οικονομία θα πρέπει να διασφαλίζει κοινωνικά και οικονομικά οφέλη για τις σημερινές και τις μελλοντικές γενιές, να αποκαθιστά και να προστατεύει την ποικιλομορφία, την παραγωγικότητα, την ανθεκτικότητα και την εγγενή αξία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και να προωθεί τις καθαρές τεχνολογίες, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τις κυκλικές ροές των υλικών.

⁽¹¹⁾ Ο FAO εκτιμά ότι οι θάνατοι στον τομέα της αλιείας υπερβαίνουν τους 32 000 ετησίως σε παγκόσμιο επίπεδο (<https://safety4sea.com/fishers-fatalities-give-impetus-to-fishing-vessel-safety-work/>).

⁽¹²⁾ ΟΟΣΑ, «Η οικονομία των ωκεανών το 2030» (*Ocean Economy in 2030*), 2016.

5.10. Η ΕΟΚΕ θεωρεί τη Διακήρυξη της Μάλτας «MedFish4Ever» ακρογωνιαίο λίθο της δράσης της ΕΕ. Παρά ταύτα, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα συγκεκριμένα μέτρα διατήρησης και τεχνικά μέτρα πρέπει να προσαρμόζονται στις διαφορετικές μορφές αλιείας και στα βιολογικά χαρακτηριστικά της Μεσογείου. Στην ουσία, η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει ότι το επιτυχές μοντέλο που προσφέρει το πολυετές σχέδιο για την αλιεία ενός είδους (π.χ. Βαλτική Θάλασσα) είναι λιγότερο αποτελεσματικό στις μεικτές αλιευτικές δραστηριότητες (π.χ. Μεσόγειος Θάλασσα) ⁽¹³⁾. Επιπλέον, οι μέθοδοι αλιείας στη Βόρεια και στη Νότια Ευρώπη είναι τελείως διαφορετικές. Ειδικότερα, η αλιεία στη Μεσόγειο χαρακτηρίζεται από τη μικρή κλίμακα και παραδοσιακή αλιεία ⁽¹⁴⁾. Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά να προωθηθεί η έρευνα σχετικά με την εκτίμηση των αποθεμάτων και τη συλλογή δεδομένων, ώστε να καταρτιστούν προσαρμοσμένα και αποτελεσματικότερα συστήματα προστασίας της βιοποικιλότητας. Η αποτελεσματική συλλογή δεδομένων, ο έλεγχος και η επιβολή αποτελούν ουσιαστικές προϋποθέσεις για την υπεύθυνη διαχείριση της αλιείας, η οποία ενισχύει τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη για τους αλιείς και τις τοπικές κοινότητες.

5.11. Όπως έχει ήδη προβλέψει η ΕΟΚΕ ⁽¹⁵⁾, η υποχρέωση εκφόρτωσης αποτελεί ένα από τα κύρια προβλήματα για τον κλάδο, τόσο για τις αλιευτικές επιχειρήσεις όσο και για τις εθνικές αρχές, λόγω της πολυπλοκότητάς της και του υψηλού κόστους μετάβασης σε μια πιο βιώσιμη αλιεία (π.χ. χρήση ειδικού επιλεκτικού αλιευτικού εξοπλισμού). Η νέα πρόταση της Επιτροπής για τον έλεγχο της αλιείας ⁽¹⁶⁾ θα επεκτείνει τις τρέχουσες υποχρεώσεις για τα μικρές κλίμακας σκάφη και, γενικότερα, θα θεσπίσει νέα καθήκοντα και υποχρεώσεις για το σύνολο του κλάδου (π.χ. υποχρεωτική παρουσία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης (CCTV/closed-circuit television) επί του σκάφους). Η ΕΟΚΕ φρονεί πως απαιτείται ένα πιο απλουστευμένο, ευέλικτο και ρεαλιστικό σύστημα ελέγχου, θα πρέπει δε να παρέχεται η κατάλληλη στήριξη σε εθνικό επίπεδο σε μεγάλο αριθμό σκαφών. Για αυτόν τον λόγο, η επιτυχημένη εφαρμογή του νέου συστήματος ελέγχου συνδέεται αυστηρά με την ταχεία και πλήρη υλοποίηση του ΕΤΘΑ 2021-2027, προκειμένου να διευκολυνθούν όλοι οι αλιείς στη συμμόρφωσή τους με τον νέο κανονισμό ⁽¹⁷⁾.

5.12. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η νέα οδηγία της ΕΕ σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων ⁽¹⁸⁾ (δηλαδή της χρήσης αλιευτικού εξοπλισμού), σε συνδυασμό με τη νέα οδηγία σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής ⁽¹⁹⁾, δρομολογούν νέα σενάρια και ευκαιρίες για βιώσιμη αλιεία και την κυκλική οικονομία. Το μέτρο που αποσκοπεί στην ενδάρτυση της επιστροφής αλιευτικού εξοπλισμού μέσω κινητήρων για τους αλιείς θα πρέπει να επεκταθεί και στην επιστροφή όλων των άλλων αποβλήτων και θαλάσσιων απορριμμάτων που συλλέγονται κατά τη διάρκεια αλιευτικών δραστηριοτήτων.

5.13. Αυτή η πρωτοβουλία θα πρέπει να είναι θεμελιώδους σημασίας για τον τομέα διότι, σύμφωνα με τους ισχύοντες νόμους, οι αλιείς υποχρεούνται να πληρώνουν για τη διάθεση των αποβλήτων στους λιμένες. Αυτό σημαίνει ότι, σήμερα, οι αλιείς πληρώνουν για να καθαρίζουν τον ωκεανό και να διαθέτουν τα απόβλητα που δεν έχουν παραγάγει οι ίδιοι, αλλά έχουν συλλέξει. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι αλιείς θα μπορούσαν να προσφέρουν σημαντική προστιθέμενη αξία και, με την κατάλληλη κατάρτιση, η επιχειρήσεις καθαρισμού θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια ακόμη επικερδή οικονομική δραστηριότητα, κατά τον ίδιο τρόπο με τον αλιευτικό τουρισμό (η γαλαξία οικονομία) ⁽²⁰⁾.

5.14. Σύμφωνα και με την πρόταση της Επιτροπής να διατεθεί το 25 % του συνόλου του προϋπολογισμού της ΕΕ σε δράσεις για την αλλαγή του κλίματος, η ΕΟΚΕ προτείνει να διατεθεί σημαντικό μερίδιο από τα χρήματα αυτά στην ανακαίνιση των λιμένων, προκειμένου να «κλείσει ο βρόχος» (*close the loop*) ως προς τη διαχείριση των θαλάσσιων απορριμμάτων και να προωθηθεί η κυκλική οικονομία. Θα πρέπει να διατεθούν ειδικά κονδύλια για τον καθαρισμό των ποταμών στο πλαίσιο μιας ευρύτερης στρατηγικής για την πρόληψη των θαλάσσιων απορριμμάτων ⁽²¹⁾. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα μπορούσαν να επαναληφθούν με διαρθρωμένη προσέγγιση μοντέλα ανοικτής διακυβέρνησης με τη συμμετοχή των δημόσιων αρχών και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών σε τοπικό επίπεδο, όπως οι «ποτάμιες συμφωνίες» (*river contracts*), προωθώντας τη δημιουργία διασυνοριακών δικτύων ⁽²²⁾.

5.15. Πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς έχουν εντοπίσει δυσκολίες ως προς την επίτευξη ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε περιοχές όπου συναντώνται και άλλες χρήσεις της θάλασσας, ιδίως σε περιοχές κοινής χρήσης με στόλους από τρίτες χώρες ⁽²³⁾. Για τον λόγο αυτό, η ενίσχυση του ρόλου της ΕΕ στη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών θα μπορούσε να προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες όσον αφορά την περιβαλλοντική βιωσιμότητα και τον θεμιτό ανταγωνισμό.

⁽¹³⁾ ΓΕΑΜ (Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο-GFCM/General Fisheries Commission for the Mediterranean), *The State of Mediterranean and Black Sea Fisheries* (Η κατάσταση της αλιείας στη Μεσόγειο και τη Μαύρη Θάλασσα), 2016, σ. 26. Όπως τονίζεται από τη ΓΕΑΜ του FAO, στις θάλασσες ενός είδους (*single-species seas*) είναι ευκολότερο να πραγματοποιηθεί στοχευμένη αλιεία επειδή σε αυτές συνυπάρχουν λίγα είδη ιχθύων και έτσι είναι εύκολο να οριστούν περιορισμοί αλιευμάτων. Αντίθετα, στις θάλασσες πολλαπλών ειδών, στην ίδια περιοχή βρίσκονται πολλά είδη ιχθύων.

⁽¹⁴⁾ Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ με τα εξής θέματα: «Μεταρρύθμιση της κοινής αλιευτικής πολιτικής», σημείο 1.3 (ΕΕ C 181 της 21.6.2012, σ. 183) και «Πολυετές σχέδιο για τα μικρά πελαγικά αποθέματα στην Αδριατική Θάλασσα» (ΕΕ C 288 της 31.08.2017, σ. 68).

⁽¹⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Υποχρέωση εκφόρτωσης» (ΕΕ C 311 της 12.9.2014, σ. 68). Σημείο 1.2 «Η πρόταση της Επιτροπής είναι υπερβολικά περίπλοκη και θα δημιουργήσει υπερβολικό και δυσανάλογο πρόσθετο φόρτο εργασίας στους αλιείς κατά την εφαρμογή της υποχρέωσης εκφόρτωσης. Πιστεύει, συνεπώς, ότι θα πρέπει να προτιμηθεί μια πιο ρεαλιστική, σαφής, απλή και ευέλικτη νομοθεσία, που να προσφέρει πραγματικά στους αλιείς τον απαιτούμενο χρόνο ώστε να προσαρμοστούν, κατά τη διάρκεια μεταβατικής περιόδου, χωρίς να υφίστανται βαριές κυρώσεις».

⁽¹⁶⁾ COM(2018) 368.

⁽¹⁷⁾ Βλέπε υποσημείωση 6.

⁽¹⁸⁾ COM(2018) 340 final.

⁽¹⁹⁾ COM(2018) 33 final.

⁽²⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πλαστικά μίας χρήσης» (ΕΕ C 62 της 15.2.2019, σ. 207).

⁽²¹⁾ Έκθεση του UNEP (Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον/United Nations Environment Programme), 2016. Το 80 % των θαλασσιών απορριμμάτων προέρχεται από ποταμούς.

⁽²²⁾ Βλέπε υποσημείωση 20.

⁽²³⁾ MEDAC (Γνωμοδοτικό Συμβούλιο για τη Μεσόγειο/Mediterranean Advisory Council) — Ερωτήσεις σχετικά με την κοινοτική χρηματοδότηση για την αλιεία και τον τομέα της ναυτιλίας μετά το 2020, Φεβρουάριος 2018.

5.16. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την επιβολή ελέγχων σε πλοία από τρίτες χώρες. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η βελτίωση του συστήματος ιχνηλασιμότητας για τους ιχθύες που προέρχονται από τρίτες χώρες θα ήταν χρήσιμη για την καταπολέμηση της απάτης και την εγγύηση της ασφάλειας των τροφίμων.

Βρυξέλλες, 12 Δεκεμβρίου 2018.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHER
